

CENTRO: I.E.S.MARÍA SARMIENTO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

BIOLOXÍA E XEOLOXÍA

DEPARTAMENTO: BIOLOXÍA E XEOLOXÍA

CURSO: PRIMEIRO DE EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

ANO ACADÉMICO: 2017/18

ÍNDICE	Folla Excel
Glosario	Folla 2
Contexto	Folla 3
Centro	
Alumnado	
Obxectivos adaptados ao contexto do centro e do alumnado	
Secuenciación e temporalización	Folla 4
Relacionar aspectos curriculares para cada unidade / proxecto / tema	Folla 5
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave	Folla 6
Metodoloxía	Folla 7
Organización	
Avaliación	Folla 8
Avaliación inicial	
Acreditación de coñecementos previos	
Avaliación continua	
Avaliación final	
Avaliación extraordinaria	
Recuperación e avaliación de pendentes	
Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 9
Indicadores de logro do proceso de ensino	
Indicadores de logro da práctica docente	
Avaliación da programación didáctica	
Atención á diversidade	Folla 10
Medidas ordinarias e extraordinarias	
Actividades complementarias e extraescolares	Folla 11
Datos do departamento	Folla 12
Referencias normativas	Folla 13

GLOSARIO

Terminoloxía básica sobre programación.

Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino - aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.
Criterios de avaliación	Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).
Estándares de aprendizaxe	Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliáveis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4 da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superar a materia (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar.
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar “o valor” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%.
Procedementos e instrumentos	
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa.
Perfil de área	Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliáveis que ten unha área ou materia. Dado que os estándares de aprendizaxe avaliáveis pónense en relación coas competencias, este perfil permitirá identificar aquelas competencias que se desenvolven a través desa área ou materia (art. 5.6 Orde ECD 65/2015). Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo.

Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (art. 5.7 Orde ECD 65/2015).
Avaliación das competencias	A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (art. 7.3 da Orde ECD 65/2015).
Nivel de desempeño das competencias.	Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación [...] que teñan en conta á atención á diversidade (art. 7.4 da Orde ECD/65/2015).
Tarefa:	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1: B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque.
Identificación dos estándares	Exemplo: BXB1.1.2 BX: Abreviatura da área: Xeografía e Historia. B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar. 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar. 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

[No portal de Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria \(http://www.edu.xunta.es/portal/guiadalomce\)](http://www.edu.xunta.es/portal/guiadalomce) están dispoñibles, en formato doc e desagregados por áreas:

- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- A Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta.

O CENTRO

O I.E.S. María Sarmiento é un centro público dependente da Consellaría de Educación da Xunta de Galicia. O Centro está formado por cinco edificios máis un ximnasio e un polideportivo compartido co outro instituto do concello.

Está composto polos seguintes edificios:

EDIFICIO A: Administración do centro, sala de profesores, despachos directivos e aulas de ESO e do ciclo de Administración, Informática, laboratorio de ciencias e aula de tecnoloxía.

EDIFICIO B: Biblioteca, aulas de informática, aulas de ESO, laboratorio de física e química.

EDIFICIO C: Aula de música, plástica, FP Básica de mantemento de vehículos e talleres dos ciclos de electricidade e de mantemento de vehículos.

EDIFICIO D: Aulas de ESO, talleres de soldadura e aula técnica, talleres de carrozaría e aula técnica.

EDIFICIO E: Aulas de bacharelato, FP Básica de Mantemento de vehículos, cociña e comedor escolar.

SITUACION

Está situado no concello de Viveiro, que é un concello do norte da provincia de Lugo pertencente á Comarca da Mariña Occidental. Ten unha poboación de máis de 16.000 habitantes distribuída nas seguintes Parroquias: Santa María e Santiago (6.328 habitantes, 5.9 Km²), Santiago de Celeiro (1.955 habitantes, 4.5 Km²), Santa María de Galdo (605 habitantes, 18.5 Km²), San Xoán de Covas (3.583 habitantes, 13.2 Km²), San Xiao de Landrove (341 habitantes, 3.8 Km²), Santa María de Magazos (728 habitantes, 10.9 Km²), Santa María de Chavín (258 habitantes, 9.1 Km²), San Cibrao de Vieiro (607 habitantes, 3.7 Km²), San Pedro (353 habitantes, 2.8 Km²), San Xiao de Area-Faro (184 habitantes, 4.7 Km²), Santo André de Boimente (167 habitantes, 19.9 Km²) e San Estevo de Valcarría (131 habitantes, 9.3 Km²).

No tocante á situación socioeconómica do alumnado, dicir que a maioría das familias encadraríanse dentro da clase media. En canto á situación da residencia familiar predominan o alumnado que provén dos núcleos de poboación de Celeiro, Viveiro centro, Covas e o centro urbano do Vicedo, combinados cunha poboación moi rural diseminada polos concellos de O Vicedo, Ourense, Muras e a parte sur do concello de Viveiro.

Centros adscritos

CEIP Pedrosa Latas de Celeiro

CEIP do Vicedo

CEIP Plurilingüe Santa Rita de Galdo

Ensinanzas que oferta o centro no presente curso

Dentro do réxime xeral:

Educación Secundaria Obrigatoria cos dous Programas de Mellora da Aprendizaxe e Rendemento, un en 2º da ESO de dous anos académicos e outro en 3º da ESO dun ano académico.

Programas de Formación profesional básica de Mantemento de vehículos e de Servizos administrativos.

Ciclos formativos de grao medio: Xestión administrativa, Soldadura e caldeiraría, Instalacións eléctricas e automáticas, Carrozaría e Electromecánica de vehículos automóviles.

Ciclos formativos de grao superior: Administración e finanzas e Sistemas electrotécnicos e automatizados.

Bacharelatos nas modalidades de Ciencias, Humanidades e Ciencias Sociais.

Dentro do réxime de ensinanzas de adultos

ESA Nivel III, módulos I, II, III e IV

Ciclo formativo de Xestión administrativa modular

Bacharelatos nas modalidades de Ciencias e Ciencias Sociais.

Características singulares

O centro dispón de comedor escolar.

O alumnado dispón de transporte escolar.

O número de alumnos supera lixeiramente os 700 estudantes no presente curso.

O ALUMNADO

Poboación inmigrante

No presente curso hai un total de 32 alumnas e alumnos con nacionalidade non española, repartidos da seguinte forma:

Nacionalidade	Nº de estudantes
Alxeriana	
Arxentina	
Brasileira	
Británica	
Colombiana	
Dominicana	
Peruana	
Portuguesa	
Romanesa	
Uruguáia	
Venezolana	

Estatística de matrícula

Ensinanza	Grupo	Mulleres	Homes	Total
1º Ensinanza secundaria obrigatoria	A	11	10	21
	B	10	11	21
	C	9	11	20
	D	10	11	21
2º Ensinanza secundaria obrigatoria	A	12	9	21
	B	12	9	21
	C	9	6	15
2º Ensinanza secundaria obrigatoria PMAR	C	2	4	6
3º Ensinanza secundaria obrigatoria	A	15	9	24
	B	11	13	24
	C	12	7	19
3º Ensinanza secundaria obrigatoria PMAR	C	4	4	8
4º Ensinanza secundaria obrigatoria Ensinanzas académicas	A	10	11	21
	B	16	9	25
	C	7	3	10
4º Ensinanza secundaria obrigatoria Ensinanzas aplicadas	C	6	10	16
1º Bacharelato Ciencias	A	4	4	8
	B	16	12	28
1º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Ciencias Sociais	A	5	7	12
1º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Humanidades	A	8	2	10
2º Bacharelato Ciencias	B	9	11	20
2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Ciencias Sociais	A	10	8	18
	B	0	1	1
2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Humanidades	A	4	2	6
(A)-1º Bacharelato Ciencias	A	4	0	4
(A)-1º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Ciencias Sociais	A	4	3	7
(A)-2º Bacharelato Ciencias	A	2	5	7
(A)-2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Ciencias Sociais	A	6	4	10
(A)-2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais Humanidades	A	0	1	1
1º Administración e finanzas	A	7	5	12
1º Carrozaría	A	0	9	9
1º Electromecánica de vehículos automóviles	A	2	7	9
1º Instalacións eléctricas e automáticas	A	0	8	8
1º Mantemento de vehículos	A	0	11	11
1º Servizos administrativos	A	12	6	18
1º Sistemas electrotécnicos e automatizados	A	0	16	16
1º Soldadura e caldeiraría	A	2	18	20
1º Xestión administrativa	A	16	4	20
2º Administración e finanzas	A	11	1	12
	B	2	2	4

2º Carrozaría	A	0	6	6
	B	0	4	4
2º Electromecánica de vehículos automóviles	A	0	16	16
	B	0	2	2
2º Instalacións eléctricas e automáticas	A	0	7	7
2º Mantemento de vehículos	A	0	8	8
2º Servizos administrativos	A	5	6	11
	B	3	0	3
2º Sistemas electrotécnicos e automatizados	A	0	10	10
	B	0	1	1
2º Soldadura e caldeiraría	A	0	7	7
	B	0	5	5
2º Xestión administrativa	A	7	1	8
(A)-Xestión administrativa	A	9	5	14
	B	6	1	7
(A)-ESO Módulo 1 (1º Cua.)	A	2	8	10
(A)-ESO Módulo 3 (1º Cua.)	A	19	13	32
(A)-ESO Módulo 4 (2º Cua.)	A	0	1	1
	Totais	331	385	716

Alumnado con NEAE no curso actual

1º DA ESO: 84 ESTUDANTES

O alumnado de 1º da ESO está distribuído en catro unidades.

Exención da segunda linguas estranxeira (Francés) para recibir reforzo educativo nas linguas (RE):

Vinte e cinco estudantes están exentos de cursar a segunda lingua estranxeira (Francés), para recibir RE nas linguas:

En 1º A: catro alumnos e unha alumna

En 1º B: seis alumnos

En 1º C: seis alumnos e unha alumna

En 1º D: catro alumnos e tres alumnas

Alumnado con Adaptación Curricular Significativa (ACs):

En 1º da ESO: sete estudantes

En 1º A: dous alumnos

En 1º B: unha alumna

En 1º C: dous alumnos

En 1º D: dous alumnos

Outras características

Non hai ningunha outra característica salientable.

OBXECTIVOS ESO

a. Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b. Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f. Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i. Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
l. Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m. Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
n. Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
ñ. Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito
o. Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DE BIOLOXÍA E XEOLOXÍA DE 1º ESO

AVALIACIÓN S	UNIDADES DIDÁCTICAS			TEMPORALIZACIÓN	PROBAS		
	TEMA	BLOQUE	CONTIDO	MES	AVALIACIÓN		
1ª		B1	BLOQUE 1: Habilidades, destrezas e estratexias. Metodoloxía científica (CONTIDOS COMÚNS)				
	0	B1.1	O vocabulario científico na expresión oral e escrita.	O NÚMERO DE SESIÓN S É APROXIMADO, XA QUE DEBERÁ ADAPTARSE ÁS NECESIDADES DE CADA GRUPO, AOS IMPREVISTOS QUE XURDAN, ETC.	SETEMBRO - OUTUBRO	TODO O CURSO	
		B1.5	Normas de seguridade no laboratorio, e coidado dos instrumentos e do material.				
		B1.2	Metodoloxía científica: características básicas.				
		B1.3	Experimentación en bioloxía e xeoloxía: obtención, selección e interpretación de información de carácter científico a partir da selección e a recollida de mostras do medio natural ou doutras fontes.				
		B1.4	Planificación e realización do traballo experimental, e interpretación dos seus resultados.				
		B5	BLOQUE 5: Proxecto de investigación				
	1	B5.1	Método científico. Elaboración de hipóteses, e a súa comprobación e argumentación a partir da experimentación ou da observación.				X
		B5.2	Artigo científico. Fontes de divulgación científica.				
		B5.3	Proxecto de investigación en equipo: organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.				TODO O CURSO
		B2	BLOQUE 2: A Terra no Universo				
	2	B2.1	Principais modelos sobre a orixe do Universo.			OUTUBRO-NOVEMBRO	X
		B2.2	Compoñentes do Universo.				
		B2.3	Características do Sistema Solar e dos seus compoñentes.				
		B2.4	Concepcións sobre o Sistema Solar ao longo da historia.				
		B2.5	Os planetas no Sistema Solar.				
		B2.6	O planeta Terra: características. Características que fixeron da Terra un planeta habitable.				
		B2.7	Os movementos da Terra, da Lúa e do Sol, e as súas consecuencias.				
	3	B2.8	A xeosfera: estrutura e composición da codia, o manto e o núcleo.			DECEMBRO	X
B2.9		Minerais e rochas: propiedades, características e utilidades.					
B2.10		Xestión sustentable dos recursos minerais. Recursos minerais en Galicia.					
2ª	4	B2.11	A atmosfera: composición e estrutura. O aire e os seus compoñentes. Efecto invernadoiro. Importancia da atmosfera para os seres vivos.	O NÚMERO DE SESIÓN S É APROXIMADO, XA QUE DEBERÁ ADAPTARSE ÁS NECESIDADES DE CADA GRUPO, AOS IMPREVISTOS QUE XURDAN, ETC.	XANEIRO	X	
		B2.12	Contaminación atmosférica: repercusións e posibles solucións.				
	5	B2.13	A hidrosfera. Propiedades da auga. Importancia da auga para os seres vivos.		FEBREIRO	X	
		B2.14	A auga na Terra. Auga doce e salgada.				
		B2.15	Ciclo da auga.				
		B2.16	A auga como recurso				
		B2.17	Xestión sustentable da auga.				
		B2.18	Contaminación das augas doces e salgadas.				
	6	B2.19	A biosfera. Características que fixeron da Terra un planeta habitable.		MARZO	X	
		B3	BLOQUE 3: A biodiversidade no planeta Terra				
	6	B3.1	Concepto de biodiversidade. Importancia da biodiversidade.		MARZO	X	
		B3.2	Sistemas de clasificación dos seres vivos. Concepto de especie. Nomenclatura binomial.				
B3.3		Reinos dos seres vivos: Moneras, Protoctistas, Fungi, Metafitas e Metazoos.					
7	B3.4	Invertebrados: poríferos, celentéreos, anelídeos, moluscos, equinodermos e artrópodos. Características anatómicas e fisiolóxicas.	ABRIL-MAIO	X			
	B3.5	Vertebrados: peixes, anfíbios, réptiles, aves e mamíferos. Características anatómicas e fisiolóxicas.					
	B3.6	Plantas: brións, fíeitos, ximnospermas e anxiospermas. Características principais, nutrición, relación e reprodución.					
	B3.7	Clasificación de animais e plantas a partir de claves dicotómicas e outros medios.					
	B3.8	Identificación de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas, especies en extinción e especies endémicas. Adaptacións dos animais e as plantas ao medio. Biodiversidade en Galicia.					
	B4	BLOQUE 4: Ecosistemas					
3ª	8	B4.1	Ecosistema: identificación dos seus compoñentes.	XUÑO	X		
		B4.2	Factores abióticos e bióticos nos ecosistemas.				
		B4.3	Ecosistemas acuáticos.				
		B4.4	Ecosistemas terrestres.				
		B4.5	Factores desencadeantes de desequilibrios nos ecosistemas.				
		B4.6	Estratexias para restablecer o equilibrio nos ecosistemas.				
		B4.7	Accións que favorecen a conservación ambiental.				

RELACIÓN DOS ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA TEMA

1ª Avaluación					Estándares de aprendizaxe avaliados	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación			Temas transversais								
Temas	Identif. Contidos	Identif. Criterios	Identif. Estándar	Competencias clave		Grao mínimo consecución	Pr.escr	Instrumentos			Temas transversais						
								Pr. Oral Caderno (docs. orden.)	Trab. grupo / trab. laborat.	Observación	Rúbrica	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
TEMA 0 CON TIDOS COMÚNS	B1.1	B1.1	BXB1.1.1.	CCL, CMCCT	Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto tanto oralmente como por escrito.	100%	X	X		X	X						
	B1.2 / B1.3	B1.2	BXB1.2.1.	CD, CAA	Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.	50%		X		X	X	X	X				
			BXB1.2.2.	CCL, CD	Transmite a información seleccionada de xeito preciso, utilizando diversos soportes.	50%				X	X	X	X				
			BXB1.2.3.	CCL, CAA	Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.	25%				X	X		X	X	X		
	B1.4 / B1.5	B1.3	BXB1.3.1.	CMCCT, CSC	Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e cuida os instrumentos e o material empregado.	100%		X		X				X	X	X	
			BXB1.3.2.	CMCCT, CSIEE, CAA	Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.	75%				X		X	X	X			
TEMA 1 MÉT ODO CIE NTIF ICO	B5.1	B5.1	BXB5.1.1.	CAA, CMCCT	Integra e aplica as destrezas propias do método científico.	50%	X	X		X	X				X		
		B5.2	BXB5.2.1.	CAA, CCL	Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	50%		X		X	X						
	B5.2	B5.3	BXB5.3.1.	CMCCT, CD	Utiliza diferentes fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.	50%		X		X	X	X	X		X		
	B5.3	B5.4	BXB5.4.1.	CSIEE, CSC	Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.	100%		X						X	X		
		B5.5	BXB5.5.1.	CAA, CMCCT, CSIEE, CD	Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.	25%		X		X		X	X		X	X	
			BXB5.5.2.	CCL, CCEC	Exprésase con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.	25%		X		X	X	X	X				
TEMA 2 UNI VER SO E SIST EMA SOL AR	B2.1	B2.1	BXB2.1.1.	CMCCT	Identifica as ideas principais sobre a orixe do universo.	75%	X	X		X	X						
	B2.2 / B2.3 / B2.4	B2.2	BXB2.2.1.	CMCCT	Recoñece os compoñentes do Universo e do Sistema Solar, e describe as súas características xerais.	100%	X	X		X	X						
		B2.5	B2.3	BXB2.3.1.	CMCCT	Precisa as características que se dan no planeta Terra que permiten o desenvolvemento da vida nel, e que non se dan nos outros planetas.	100%	X	X		X						
	B2.6	B2.4	BXB2.4.1.	CMCCT	Identifica a posición da Terra no Sistema Solar.	100%		X		X	X		X				
	B2.7	B2.5	BXB2.5.1.	CMCCT	Categoriza os fenómenos principais relacionados co movemento e a posición dos astros, e deduce a súa importancia para a vida.	100%		X	X		X	X		X	X		
			BXB2.5.2.	CMCCT	Interpreta correctamente en gráficos e esquemas as fases lunares e as eclipses e establece a súa relación coa posición relativa da Terra, a Lúa e o Sol.	100%					X	X	X				
B2.8	B2.6	BXB2.6.1.	CMCCT	Describe as características xerais dos materiais máis frecuentes nas zonas externas do planeta e xustifica a súa distribución en capas en función da súa densidade.	100%	X	X		X	X							

TEMA 3	XEO SFERATERRESTRE	B2.9 / B2.10	B2.7	BXB2.6.2.	CMCCT	Describe as características xerais da codia, o manto e o núcleo terrestre, e os materiais que os compoñen, e relaciona esas características coa súa situación.	100%	X	X		X	X					
				BXB2.7.1.	CMCCT, CAA, CCEC, CSC	Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciais.	100%	X	X		X	X	X				
				BXB2.7.2.	CMCCT, CAA, CCEC, CSC	Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.	100%	X	X		X	X	X		X	X	
				BXB2.7.3.	CMCCT, CAA, CCEC, CSC	Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.	75%	X	X		X			X	X		

2ª Avaliación

TEMA 4	ATMOSFERATERRESTRE	B2.11	B2.8	BXB2.8.1.	CMCCT	Recoñece a estrutura e a composición da atmosfera.	100%	X	X		X	X	X				
				BXB2.8.2.	CMCCT	Recoñece a composición do aire e identifica os contaminantes principais en relación coa súa orixe.	100%	X	X		X	X	X	X			
				BXB2.8.3.	CMCCT	Identifica e xustifica con argumentacións sinxelas as causas que sustentan o papel protector da atmosfera para os seres vivos.	100%	X	X		X	X			X		
		B2.12	B2.9	BXB2.9.1.	CSC, CSIEE	Relaciona a contaminación ambiental coa deterioración ambiental, e propón accións e hábitos que contribúan á súa solución.	100%	X	X		X	X		X	X		
				B2.10	BXB2.10.1.	CSC	Relaciona situacións en que a actividade humana interfere coa acción protectora da atmosfera.			100%	X	X			X		
TEMA 5	HIDROSFERATERRESTRE	B2.13	B2.11	BXB2.11.1.	CMCCT	Recoñece as propiedades anómalas da auga en relación coas súas consecuencias para o mantemento da vida na Terra.	100%	X	X		X	X					
		B2.14 / B2.15 / B2.16	B2.12	BXB2.12.1.	CMCCT	Describe o ciclo da auga en relación cos seus cambios de estado de agregación.	100%	X	X		X	X	X				
		B2.17	B2.13	BXB2.13.1.	CSC, CSIEE	Comprende e identifica o significado da xestión sustentable da auga doce, e enumera medidas concretas que colaboren nesa xestión.	75%	X	X		X	X	X				
		B2.18	B2.14	BXB2.14.1.	CSC	Recoñece os problemas de contaminación de augas doces e salgadas, en relación coas actividades humanas	100%	X	X		X				X		
TEMA 6	BIO DIVERSIDADE NATURAL	B2.19	B2.15	BXB2.15.1	CMCCT	Describe as características que posibilitaron o desenvolvemento da vida na Terra.	100%	X	X		X	X					
		B3.1	B3.1	BXB3.1.1.	CCEC, CMCCT	Estima a importancia da biodiversidade e aplica criterios de clasificación dos seres vivos, relacionando os animais e as plantas máis comúns co seu grupo taxonómico.	100%	X	X		X	X	X	X			
		B3.2	B3.2	BXB3.2.1.	CMCCT	Identifica e recoñece exemplares característicos de cada un destes grupos, e salienta a súa importancia biolóxica.	100%	X	X		X	X			X		
		B3.3	B3.3	BXB3.3.1.	CMCCT	Discrimina as características xerais e singulares de cada grupo taxonómico.	100%	X	X		X	X	X				

3ª Avaliación

TEMA 7	REINOS ANIMALES E PLANTAS	B3.4	B3.4	BXB3.4.1.	CMCCT	Asocia invertebrados comúns co grupo taxonómico ao que pertencen.	100%	X	X		X	X		X			
		B3.5	B3.4	BXB3.4.2.	CMCCT	Recoñece exemplares de vertebrados e asígnalos á clase á que pertencen.	100%	X	X		X	X	X				
		B3.3	B3.5	BXB3.5.1.	CMCCT	Detalla o proceso da nutrición autótrofa e relaciónao coa súa importancia para o conxunto de todos os seres vivos.	100%	X	X		X	X					
		B3.6	B3.5	BXB3.5.2.	CMCCT	Describe as características xerais e singulares dos principais grupos de plantas.	100%	X	X		X	X					
		B3.7	B3.6	BXB3.6.1.	CAA	Clasifica e identifica animais e plantas a partir de claves de identificación.	50%		X		X	X	X				
		B3.8	B3.7	BXB3.7.1.	CMCCT, CAA, CCEC	Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.	50%		X		X	X			X		
		B3.8	B3.7	BXB3.7.2.	CMCCT, CAA, CCEC	Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.	75%	X	X		X	X					

	B3.8	B3.7	BXB3.7.3.	CMCCT, CAA, CCEC	Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.	75%	X	X		X	X						
TE M A B	B4.1 / B4.2 / B4.3 / B4.4	B4.1	BXB4.1.1.	CMCCT	Identifica os compoñentes dun ecosistema.	100%	X	X		X	X						
	B4.5	B4.2	BXB4.2.1.	CMCCT	Recoñece e enumera os factores desencadeantes de desequilibrios nun ecosistema.	75%	X	X		X	X						
	B4.6 / B4.7	B4.3	BXB4.3.1.	CSC, CSIEE	Selecciona accións que preveñen a destrución ambiental.	75%	X	X		X	X					X	X

(1) A partir de cada estándares pódense determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, síntese, textos escritos, etc.

LENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

CCL	<p>Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto tanto oralmente como por escrito.</p> <p>Transmite a información seleccionada de xeito preciso, utilizando diversos soportes.</p> <p>Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.</p> <p>Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.</p> <p>Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.</p>
CMCCT	<p>Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto tanto oralmente como por escrito.</p> <p>Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.</p> <p>Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>Integra e aplica as destrezas propias do método científico.</p> <p>Utiliza diferentes fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p> <p>Identifica as ideas principais sobre a orixe do universo.</p> <p>Recoñece os compoñentes do Universo e do Sistema Solar, e describe as súas características xerais.</p> <p>Precisa as características que se dan no planeta Terra que permiten o desenvolvemento da vida nel, e que non se dan nos outros planetas.</p> <p>Identifica a posición da Terra no Sistema Solar.</p> <p>Categoriza os fenómenos principais relacionados co movemento e a posición dos astros, e deduce a súa importancia para a vida.</p> <p>Interpreta correctamente en gráficos e esquemas as fases lunares e as eclipses e establece a súa relación coa posición relativa da Terra, a Lúa e o Sol.</p> <p>Describe as características xerais dos materiais máis frecuentes nas zonas externas do planeta e xustifica a súa distribución en capas en función da súa densidade.</p> <p>Describe as características xerais da codia, o manto e o núcleo terrestre, e os materiais que os compoñen, e relaciona esas características coa súa situación.</p> <p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Recoñece a estrutura e a composición da atmosfera.</p> <p>Recoñece a composición do aire e identifica os contaminantes principais en relación coa súa orixe.</p> <p>Identifica e xustifica con argumentacións sinxelas as causas que sustentan o papel protector da atmosfera para os seres vivos.</p> <p>Recoñece as propiedades anómalas da auga en relación coas súas consecuencias para o mantemento da vida na Terra.</p> <p>Describe o ciclo da auga en relación cos seus cambios de estado de agregación.</p> <p>Describe as características que posibilitaron o desenvolvemento da vida na Terra.</p> <p>Estima a importancia da biodiversidade e aplica criterios de clasificación dos seres vivos, relacionando os animais e as plantas máis comúns co seu grupo taxonómico.</p> <p>Identifica e recoñece exemplares característicos de cada un destes grupos, e salienta a súa importancia biolóxica.</p> <p>Discrimina as características xerais e singulares de cada grupo taxonómico.</p> <p>Asocia invertebrados comúns co grupo taxonómico ao que pertencen.</p> <p>Recoñece exemplares de vertebrados e asígnalos á clase á que pertencen.</p> <p>Detalla o proceso da nutrición autótrofa e relaciónao coa súa importancia para o conxunto de todos os seres vivos.</p> <p>Describe as características xerais e singulares dos principais grupos de plantas.</p>

	<p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.</p> <p>Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.</p> <p>Identifica os compoñentes dun ecosistema.</p> <p>Recoñece e enumera os factores desencadeantes de desequilibrios nun ecosistema.</p>
CD	<p>Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.</p> <p>Transmite a información seleccionada de xeito preciso, utilizando diversos soportes.</p> <p>Utiliza diferentes fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p>
CAA	<p>Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.</p> <p>Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.</p> <p>Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>Integra e aplica as destrezas propias do método científico.</p> <p>Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p> <p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Clasifica e identifica animais e plantas a partir de claves de identificación.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.</p> <p>Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.</p>
CSC	<p>Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.</p> <p>Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p> <p>Relaciona a contaminación ambiental coa deterioración ambiental, e propón accións e hábitos que contribúan á súa solución.</p> <p>Relaciona situacións en que a actividade humana interfere coa acción protectora da atmosfera.</p> <p>Comprende e identifica o significado da xestión sustentable da auga doce, e enumera medidas concretas que colaboren nesa xestión.</p> <p>Recoñece os problemas de contaminación de augas doces e salgadas, en relación coas actividades humanas</p> <p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Selecciona accións que preveñen a destrución ambiental.</p>
CSIEE	<p>Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p>

<p>CJEE</p>	<p>Relaciona a contaminación ambiental coa deterioración ambiental, e propón accións e hábitos que contribúan á súa solución. Comprende e identifica o significado da xestión sustentable da auga doce, e enumera medidas concretas que colaboren nesa xestión. Selecciona accións que preveñen a destrución ambiental.</p>
<p>CCEC</p>	<p>Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito. Estima a importancia da biodiversidade e aplica criterios de clasificación dos seres vivos, relacionando os animais e as plantas máis comúns co seu grupo taxonómico. Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos. Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá. Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais. Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas. Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns. Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.</p>

METODOLOXÍA

Aspectos xerais

Se terá en conta os coñecementos iniciais do alumnado mediante a realización dunha proba inicial a comezo do curso, non puntuable.
Terase en conta a diversidade de alumnado, procurando atender aos alumnos con necesidades de reforzo educativo e de AC.
Combinarase o traballo individual co traballo por parellas e por grupos (este último caso aplicable especialmente ao caso das prácticas de laboratorio).
Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas e actividades varias, experimentos, etc.

Estratexias metodolóxicas

Como norma habitual, se recurrirá ao emprego das TIC para a impartición da materia e a resolución das actividades e tarefas.

Na parte práctica de resolución de actividades, tarefas e prácticas, a profesora encargárase de axudar ao alumnado naqueles problemas que poidan xurdir ao longo das sucesivas sesións.

Puntualmente serán realizadas prácticas no laboratorio, aínda que isto dependerá do número do alumnado por grupo e da capacidade de traballo en grupo e o interese que amosen.

Secuenciación de traballo na aula

Información da profesora:

Explicación inicial dos contidos de cada unidade por parte da profesora. Para eso empregará recursos de elaboración propia como a páxina web da materia ou outros. A explicación poderá ir precedida de sesións de lectura comprensiva dos diversos contidos, por parte do alumnado.

<https://sites.google.com/site/ccnn1esoiesmasacurso1516/home>
<https://sites.google.com/iesmasa.com/iesmarasarmiento>

Se poderá proporcionar materiais de reforzo o alumnado que o precise.

Realización de preguntas diversas ao alumnado sobre distintos procesos, para intentar mellorar a comprensión deses procesos ou fenómenos por parte do alumnado.

Traballo persoal

Lectura e comprensión de textos.

Análise e comentario de documentos de diferente tipo.

Realización de pequenas investigacións.

Resposta a preguntas e resolución de problemas.

Interpretación de imaxes, esquemas, etc.

Memorización comprensiva.

Realización de prácticas de laboratorio en grupos de traballo (4 ou 5 persoas).

Elaboración de esquemas e debuxos de carácter científico.

Avaliación:

- Probas escritas (puntualmente probas orais para o alumnado que teña algunha discapacidade temporal).

-Traballos individuais e en grupo (neste caso inclúense as fichas de prácticas de laboratorio).

- Investigación de diversos procesos ou fenómenos por parte do alumnado, de forma individual ou por equipos.
- Observación do traballo na aula.

Outras decisións metodolóxicas:

• Agrupamentos

Non existen por non cumprir os requisitos mínimos para poder realizar desdobramentos (caso das prácticas de laboratorio, por exemplo).

• Tempos

As sesións son de 50 minutos. O tempo que cada alumno/a precisa para realizar as diferentes actividades propostas é moi variable, dependendo das habilidades de cada alumno, dos problemas que podan xurdir co funcionamento dos ordenadores, da internet, etc.

• Espazos

O traballo habitual do alumnado será realizado na aula de grupo, cos portátiles abalar do alumnado.

Puntualmente, se realizarán prácticas no laboratorio ou actividades ao aire libre.

• Materiais

Como material de consulta empregárase principalmente o material que se publique na páxina web da materia. Se pode acceder a ela premendo na seguinte ligazón:

<https://sites.google.com/site/ccnn1esoiesmasacurso1516/home>
<https://sites.google.com/iesmasa.com/iesmarasamiento>

Puntualmente, a profesora poderá aportar outros tipos de materiais ao alumnado.

• Recursos didácticos

Páxina web da materia "Biloxía e Xeoloxía 1º ESO / Curso 16 - 17" (xa indicada no apartado anterior).

Diversas páxinas de consulta que propoña a profesora da materia.

Material de laboratorio.

AVALIACIÓN

Avaliación inicial

Realizarase unha avaliación inicial na primeira quincena do curso, non puntuable. A súa finalidade será ter unha idea do nivel inicial de coñecementos do alumnado.

A proba será escrita e poderá incluír preguntas tipo test, preguntas de resposta curta, realización de debuxos de carácter científico, interpretación de gráficos, mapas, etc. O obxectivo da proba será determinar o nivel de consecución das diferentes competencias clave por parte do alumnado.

As familias poderán coñecer o resultado desta proba reuníndose co docente da materia ou a través do/a titor/a na xornada de acollida ou en posteriores reunións.

O resultado da avaliación inicial non será tida en conta á hora de avaliar ao alumno no presente curso, servirá para que o docente adapte o nivel dos contidos a impartir e propoña, de considerar necesario, medidas de atención á diversidade.

Procedemento avaliación continua

Realizaráse un mínimo de 2 probas escritas por trimestre, dependendo da duración do trimestre e doutras variables como o número de clases trimestrais. Pode ocorrer que os contidos dalgún tema sexan impartidos ao finalizar algún trimestre-avaliación e polo tanto proba sexa realizada no seguinte trimestre-avaliación.

A proba escrita poderá incluír cuestións de diversa índole: cuestións curtas, definicións, preguntas de verdadeiro - falso, de xustificar a resposta, de comprensión lectora, de diferenzas e/ou semellanzas, de interpretación de debuxos, esquemas, gráficos,...., de relacionar con frechas columnas de termos, etc.

Para a realización das probas escritas, como norma xeral, o tempo de realización será de 50 minutos.

Valorarase a orde, claridade, limpeza e ortografía coa que está realizado o exame, podendo restarse 0,5 puntos como máximo por este concepto.

Valorarase a posibilidade de deseñar algunha rúbrica para avaliar certos estándares por observación directa, dependendo da súa viabilidade na aula.

Sobre as notas se aplicará o redondeo ao número enteiro máis próximo.

A cualificación dunha avaliación parcial realizarase da seguinte maneira:

A cualificación numérica obtida da media das **probas escritas realizadas suporá o 70 % na cualificación da avaliación parcial.**

O 20% se repartirá de forma homoxénea entre os restantes instrumentos de avaliación empregados (probas orais, traballo individual, traballo grupal, prácticas de laboratorio, etc.). Nestes casos teranse en conta o caderno ou fichas do alumno, a realización das actividades, ...

O 10% restante corresponderá á valoración da actitude e do comportamento do alumnado na aula, polo que valoraranse positivamente a asistencia, a puntualidade, a atención e o respecto ás normas da clase, ao profesor e ós compañeiros, así como o traballo na aula mediante a colaboración no desenvolvemento das clases, a participación ou a voluntariedade. O alumnado partirá dunha puntuación inicial de 1 punto para este apartado ao que se descontará 0,1 ptos. por cada aspecto valorado negativamente. O alumnado que teña algún informe de apercibimento restará 0,3 ptos. por cada un deles sobre a puntuación deste apartado.

A incomparecencia non xustificada a un exame é motivo de suspenso no trimestre. Pola contra, no caso de non poder asistir a un exame por un motivo xustificadado, a profesora poderá establecer outra data para facelo, ou determinar a cualificación en función dos datos que ten do/a alumno/a ata ese momento.

O feito de atopar ao alumnado copiando ou con material para facelo durante a realización dunha proba, poderá supor o suspenso dese exame (con unha nota de cero) e incluso o suspenso na avaliación de que se trate.

Non se realizarán recuperacións das probas non superadas.

O alumnado con algunha avaliación non superada deberá realizar a correspondente proba escrita de recuperación ao comezo do trimestre seguinte, ou ben ao final do 3º trimestre. Nesta proba será avaliado dos estándares cun grao mínimo de consecución do 100%.

Avaliación final

O alumnado que non consiga recuperar unha ou máis avaliacións suspensas deberá presentarse a proba final que se realizará no mes de xuño. Neste caso será avaliado da totalidade da/s avaliación/s non superada/s.

A proba final será de carácter escrito. Nela poderá haber cuestións tipo test, de resposta curta, de resposta longa, interpretación de mapas, gráficos, debuxos de carácter científico..

A proba avaliará os estándares cun grao mínimo de consecución do 100% de cada unha das avaliacións non superadas.

Para calcular a calificación das probas se fará a media aritmética da calificación en base a 10 de cada un dos estándares avaliados e se redondeará ao valor enteiro máis próximo.

Avaliación extraordinaria

A proba final será de carácter escrito. Nela poderá haber cuestións tipo test, de resposta curta, de resposta longa, interpretación de mapas, gráficos, debuxos de carácter científico, etc.

A proba avaliará os estándares cun grao mínimo de consecución do 100%. Para calcular a calificación das probas se fará a media aritmética da calificación en base a 10 de cada un dos estándares avaliados e se redondeará ao valor enteiro máis próximo.

Recuperación e avaliación de pendentes

Ao longo do mes de outubro a xefa do departamento se reunirá co alumnado con materias pendentes que sexan impartidas por este departamento (de forma grupal ou individual). Esta reunión servirá para informar ao alumnado do traballo que debe realizar a fin de recuperar estas materias, realizar o préstamo de libros de texto no caso de que sexa necesario, determinar tempos de reunión con fin de resolver dúbidas e informar dos mecanismos de avaliación e cualificación.

Ao alumnado debe realizar unha serie de traballos ao longo do curso que, dependendo do curso, poderán ser resumos, esquemas ou actividades dos diferentes temas da materia. A fin de realizar un seguemento máis próximo do alumnado e de facilitar que este pregunte as súas dúbidas ao docente, estableceranse prazos de entrega destes traballos semanais ou quincenais, segundo o caso, en maio a xefa de departamento.

Realizaranse dous exames ao longo do curso, un a finais de xaneiro ou principios de febreiro, e outro en maio. No caso de nos presentarse ao primeiro parcial ou de suspendelo poderase realizar un exame de toda a materia na convocatoria de maio. Para a realización destes exames é obrigatorio ter entregado os traballos citados anteriormente.

Os traballos serán calificados ata un máximo de tres puntos. Os exames serán calificados ata un máximo de sete puntos. Realízase a media aritmética entre os dous parciais, sempre e cando a nota de cada un deles non sexa inferior a 3.

A proba final será de carácter escrito. Nela poderá haber cuestións tipo test, de resposta curta, de resposta longa, interpretación de mapas, gráficos, debuxos de carácter científico.. A proba será calificada de 0 a 10 e a esta nota aplicarase o 70% correspondente aos exames para despois engadir o 30% da nota dos traballos.

A calificación final, no caso de aprobar, será de 5.

AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Os indicadores de logro do proceso de ensinanza e da práctica docente realizarase ao final do curso, por parte do docente e facilitando unha enquisa adaptada ao alumnado (se valorará recadar a informacións das familias). Os resultados desta avaliación serán reflexados na memoria final deste departamento e tidos en conta na elaboración da programación didáctica do próximo curso.

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Observacións:

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

Observacións:

AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

A programación didáctica revisarase unha vez por trimestre, agás no primeiro trimestre do curso 2016/17 pois o documento foi elaborado ao longo de dito trimestre.

En cada unha das revisións deixarase constancia por escrito dos contidos que tiveron que ser engadidos ou eliminados, dos cambios na temporalización, nas ponderacións... e das causas que xustificaron estas alteracións.

Os resultados das revisións das programacións serán recollidos na memoria final deste departamento e tidos en conta durante a elaboración da programación didáctica deste departamento para o próximo curso.

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Assignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos en determinadas materias de 2º de bacharelato.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bach.].				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach.].				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bach.].				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bach.].				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				

25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións:

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

1.- MEDIDAS ORDINARIAS	A) ORGANIZATIVAS
	Adecuación para algún alumno/a do grupo a estrutura organizativa do centro e/ou da aula.
	Agrupamentos diferenciados para alumnos/as ou grupos.
	Non.
	Tempos diferenciados, horarios específicos, etc.
	Non.
	Espazos diferenciados.
	Non.
	Materiais e recursos didácticos diferenciados.
O alumnado con AC dispoñen de material específico para eles.	
Faise algún desdoblamento de grupos.	
Non, xa que non se dan as condicións axeitadas para realizar desdobramentos.	
Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula.	
Si. Hai varios alumnos que necesitan reforzo na aula, ou que poderán necesitar reforzo nun futuro.	
Faise algún reforzo educativo e/ou apoio fora da aula a algún alumno/a.	
Non.	
Que medidas se propoñen para o alumnado enviado á aula de convivencia.	
No caso de haber alumnado na aula de convivencia, sempre que o/a titor/a o solicite, proporcionarase material de traballo ao alumnado afectado.	
1.- MEDIDAS ORDINARIAS	B) CURRICULARES
	Adaptacións metodolóxicas para algún alumno / grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.
	Non.
	Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a.
	Se realizan adaptacións para o alumnado que ten algunha discapacidade (temporal) para escribir, que consisten na realización de probas orais. Tamén se poderá adaptar a avaliación para alumnado ACNAE ou de reforzo.
	Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias.
	En 1º de ESO non existen.

Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.

Non existe.

Programa específico para alumnado repetidor da materia.

Non existe.

Realízase algún programa específico personalizado (para repetidores).

No caso do alumnado repetidor con interese e dificultades claras, pode realizarse reforzos.

2.- MEDIDAS EXTRAORDINARIAS A) ORGANIZATIVAS

Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL.

Na materia de Bioloxía e Xeoloxía, ningún, aínda que hai 7 alumnos de Adaptación curricular.

De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro).

Non.

De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro).

Non.

Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.

Non.

2.- MEDIDAS EXTRAORDINARIAS B) CURRICULARES

Adaptacións curriculares na materia.

Si. Existen 7 Adaptacións Curriculares.

De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia.

Non.

Alumnado con flexibilización na escolarización.

Non.

Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT / AL / outro profesorado de apoio / profesorado do agrupamento / etc.

Pode darse a necesidade de consulta de dúbidas coa orientadora do centro con respecto a algún dos alumnos con reforzo educativo ou AC.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Nivel	Actividade	Localización	Tipo	Mes	Presuposto
1º ESO Bioloxía e Xeoloxía	Xornada de traballo do Proxecto Ríos	A Rigueira (Xove)	Complementaria	Maio	Autobús
3º ESO Bioloxía e Xeoloxía	-----	-----	-----	-----	-----
4º ESO Bioloxía e Xeoloxía	-----	-----	-----	-----	-----
1º BAC Bioloxía e Xeoloxía Anatomía Aplicada	Visita ao Museo de Historia Natural USC * (entrada gratuita o primeiro mércores de mes)	Santiago	Complementaria	Sen datos	Autobús
	Olimpiada de Xeoloxía	Lugo	Extraescolar	7 de febreiro	Autobús
	Excursión a Atapuerca e Museo da Evolución Humana de Burgos (cos dptos. de Xeografía e Historia e Filosofía)	Burgos	Complementaria	Novembro	Autobús
2º BAC Bioloxía	-----	-----	-----	-----	-----
2º FPB	-----	-----	-----	-----	-----

* Na saída a Santiago tratarase de compartir autobús con algún outro departamento que realice unha visita a mesma cidade
Ademais, o departamento intentará realizar as seguintes actividades ao longo do curso académico:

Saídas ó entorno do instituto (parque, praia, ría,...), en xeral, a zonas próximas ao centro educativo, de xeito que o percorrido sexa realizado a pé.
Exposicións itinerantes.

Actividades organizadas e ofertadas por diferentes institucións e relacionadas coas materias do departamento ou en colaboración con outros departamentos do centro.

DATOS DO DEPARTAMENTO

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Biología e Xeoloxía	1º ESO	A e B	Pilar Asensio Rodríguez
Biología e Xeoloxía	1º ESO	C e D	Belén Pérez Pérez
Biología e Xeoloxía	3º ESO	A, B, C	Celso Guerreiro Pérez
Biología e Xeoloxía	4º ESO	B e C	Celso Guerreiro Pérez
Biología e Xeoloxía	1º BAC	A e parte do B	Pilar Asensio Rodríguez
Biología e Xeoloxía	1º BAC	Parte do B	Belén Pérez Pérez
Anatomía aplicada	1º BAC	A e parte do B	Pilar Asensio Rodríguez
Anatomía aplicada	1º BAC	Parte de B	Celso Guerreiro Pérez
Biología	2º BAC	B	Celso Guerreiro Pérez
Ciencias Aplicadas 2	FPB2	De SERADM e MANVEH	Belén Pérez Pérez

REFERENCIAS NORMATIVAS

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).B15educativa (LOMCE).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29)educativa (LOMCE).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9)
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).